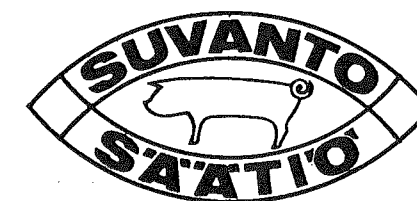

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 5 1973
HEINÄKUU

Viialan keskusta
on uudelleen
rakennettu
viimeisten
vuosien aikana.
Viiala kutsuu
Sakkola-juhlille.

PENTTI HYTÖNEN:

Yhtehenkö tulla saamme...

Siellä kotikarjalassa vietettiin ennen jokaisessa pitäjässä kihupyhiä, jolloin suurin joukoin kokoonnuttiin juhlapaikalle. Joskus sattui kihuiissa sellaista, mistä ei viitsi oikein kirjoittaa. Mutta se kokoontuminen oli jo silloin yhteishengen ilmaus. Ollaan sakkolalaisia, kuulutaan Karjalaan.

Sodanjälkeisiä pitäjäjuhlia voidaan varmaankin pitää kihupyhien jatkona. Kokoontumisissamme on kuitenkin paljon sellaista, mikä ei ole tässä ja nyt näkyvää. Ei saadakaan olla enää sillä vanhalla juhlapaikalla, vaan juhlat järjestetään vuorotellen eri sijoituspaikkakunnilla. Juuri näissä juhlissa elävöityy sydämen syvydessä oleva kaipaus kotiin. Varsinkin harvemmin nähdyn kotikyläläisen tapaaminen saa kyyneleen silmänurkkaan, kun lapsuus- ja nuoruusmuistot omasta maimasta pääsevät pinnalle.

Jälleen viime aikoina olen paljon ajatellut sitä, olisiko Jumalalla ollut kuitenkin aivan erityinen tarkoitus rakastaessaan meitä karjalaisia tekemällä kerran meistä siirtoväkeä, jotka juhliaankin pitävät vuorotellen eri paikkakunnilla. Miten niin? Alkuaikoina eli sisimmässämme toivo päästä kerran takaisin Karjalaan. Silloinhan jopa määriteltiin aikoja, milloin sinne päästäisiin. Jatkuvasti siinä toivossa petyttiin. Enää ei jakseta toivoakaan, että asiat tässä maailmassa menisivät niin, että meidän mielestämme tapahtunut vääryys poistettaisiin. Moni eniten toivonut on kätkeyty Viialan, Lempäälän, Vesilahden, Tyrvään ja niin monen muun kirkkomaan multiin. Mutta entä se Jumalan rakkaus. Olisiko hän opettanut meitä huomaamaan, etteivät tämän maailman asuinsijat ole sitenkään koko elämä. Muuallakin

kuin synnyinseudulla voidaan elää ja saada ystäviä. Mutta muisto ja tunto siitä oikeasta kodista on tuonut meihin oikean kristillisen muukalaisuuden tunnon. Vai onko? Tämä asuinsijamme ei sitenkään ole pysyvä, vaan Jumalan suureen juhla joukkoon me saamme liittyä Jeesuksen veriarmon tähden, aivan niinkuin vanhemmille siellä Sakkolassa ja nuoremmille uusien kotiseurakuntien rippikouluissa on opetettu. Vaikka meidän elämässämme olisikin tapahtunut myöhemmin sellaista, mistä ei viitsi kirjoittaa, meillä on lapsenoikeus siihen armoon uskoa. Pysyköön usko, säilyköön toivo ja ammentakaamme elämänvoimaa Jumalan rakkaudesta.

Jumala kirkastakoon Viialan Sakkola-juhlassa rakkauttaan, jotta meillä olisi iloinen juhla.

Sakkola-juhla Viialassa 5.8.73

Sakkola-juhla pidetään tällä kertaa Viialan pitkälle teollistuneessa kunnassa. Maanviljelijän perinteellistä ammattia harjoittaa täällä vain noin 10 % asukkaista, kaikki muut saavat elantonsa teollisuuden, kaupan ja vapaiden ammattien piiristä. Ei ole mikään ihme, jos Viiala anoo kauppalak-si. Kaikki mahdollisuudet ovat tähän olemassa, keskitetty, kaupunkimainen asutus ja hyvät liikenneyhteydet.

Viialan asukasluku on hyvän joukon yli 5000 ja on se pienessä nousussa koko pitäjän toimintajan. Itsenäisenä kuntana on Viiala vielä nuori, se perustettiin Lempäälän ja Akaan kuntien reunaluokalle 1927. Myös seurakunta perustettiin samaan aikaan. Uusi kirkko valmistui 1950, suunnittelija Jaakko Tähtinen. Altt-

ritaulun on maalannut Lennart Segerstråle.

Teollisuutta on täällä harjoitettu kauan, sata vuotta sitten perustettiin sahalaite Jumusen rantaan. Lähellä toimi myös lasitehdas vuosikymmeniä, nyt se on vaihtunut vaneri- ja lastulevytehtaaksi. Tämä yritys onkin Viialan suurin työnantaja. Aaltosyhtymän laajat tehdasrakennukset sijaitsevat myös siinä lähellä rautatien varressa. Täällä valmistetaan ja muokataan nahkaa. Vähän matkaa Tampereen suuntaan radan varressa on Viialan Viilatehdas, joka on toiminut vuosikymmeniä. Viialan viilat tunnetaan joka puolella maailmaa. Kansainvälisesti tunnettu on myöskin jääkiekkomailloja valmistava Montreal Viialan aseman lähellä. Suuri osa yrityksen tuotteista menee ulkomaille. Toijalan tien varressa on

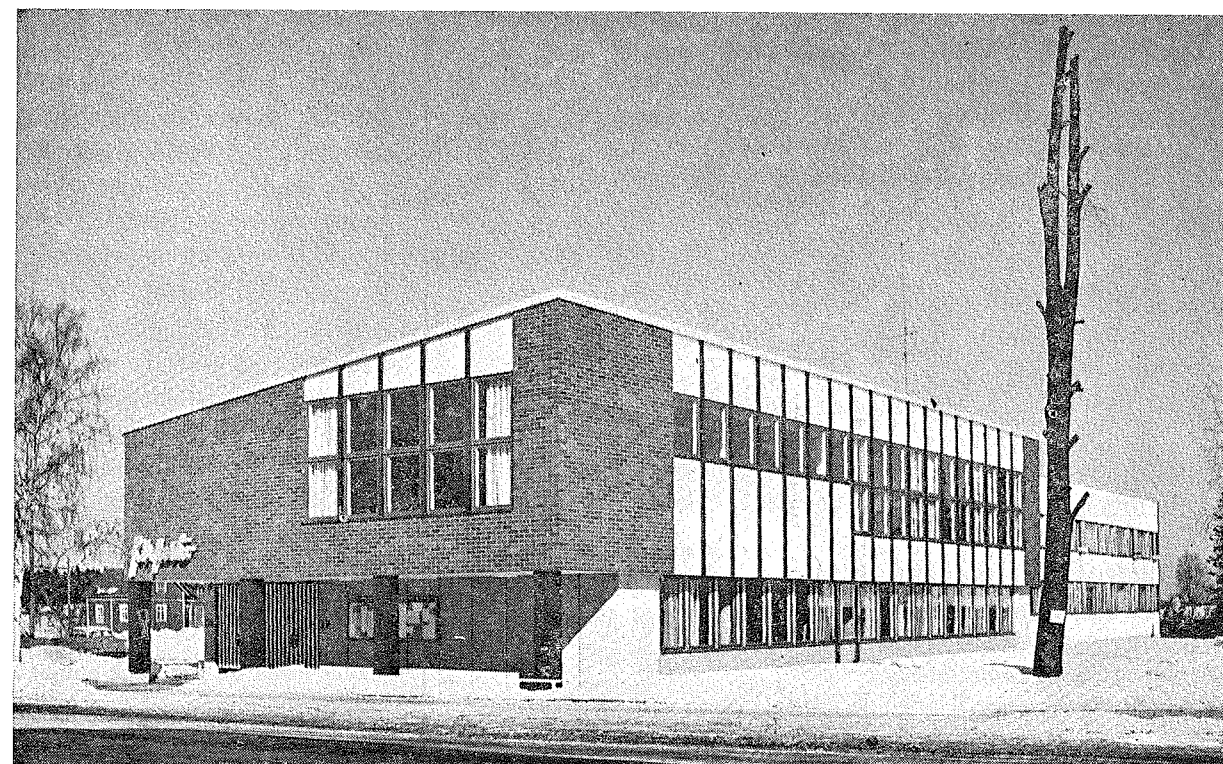
J. Stenroosin huonekalutehdas. Lisäksi toimii täällä monia pienempiä työpajoja.

Rakennustoiminta on ollut Viialassa vilkasta. Päätien varteen on noussut suuria kerrostaloja. Omakotialueita on useita eri puolilla pitäjää. Viimeksi on valmistunut keskustaan Matomäen päälle vesitorni, joka hallitsee korkealta ympäristöään.

Myös monet entiset Sakkolan asukkaat ovat saaneet Viialasta uuden koti- ja asuinpaikan, muuttamat ovat maanviljelijöinä ja useimmat muissa tehtävissä.

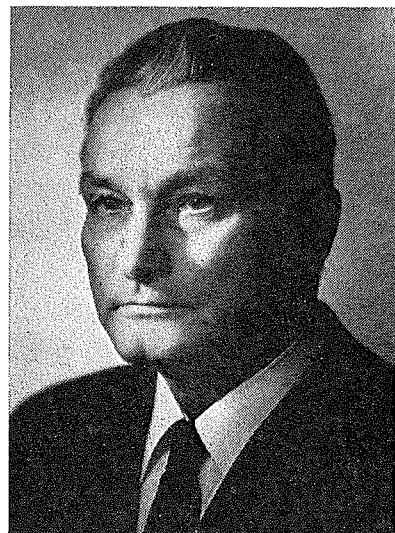
Sakkola-juhla pidetään Viialassa neljättä kertaa. Juhlapaikkana on yhteislyseo, jossa on tilaa suurellekin joukolle. Kulkuyhteydet ovat tänne hyvät, joten toivomme erittäin runsasta osanottoa mui-tojen juhlaan. Kaikki Tervetulleita!

I. K.

Tervetuloa Sakkola-juhlaan Viialaan 5. 8. 1973

Sakkola soittaa, laulaa ja muistelee 5. 8. Viialassa. Me olemme oppineet viime vuosien aikana lehtien palstoilta, radiosta ja televisiosta kuulemaan ja näkemään mainoksia esim. Kuopio laulaa ja soi, Ikaalinen soi ja laulaa... Tällä tavalla on tapa mainostaa tilaisuuksia ja saada suuret kansajoukot koolle. Musiikkia on monta eri lajia ja näillä suurilla juhlilla varmaan jokainen saa itselleen mieluista kuultavaa. Meillä sakkolalaisilla on tullut

Juhlapuhuja tri Väinö Huuska

perinteelliseksi kokoontua ensimmäisenä elokuun sunnuntaina (entisenä kihupyhänä) Sakkolan pitäjäjuhlaan. Juhlapaikkana on pidetty sakkolalaisten nykyisiä sijoituspitäjiä, joissa juhlan ovat järjestäneet entiset sakkolalaiset seurukset sekä paikallinen Karjala-seura. Tällä kertaa on vuorossa Viiala ja siellä tosiaan Sakkola soittaa, laulaa ja muistelee, niin kuin ohjelma kertoo tämän oman lehtemme palstoilla.

Me muistelemme kokoontuessa Viialan kirkkoon entisen kotiseudun Sakkolan kirkon yhteisiä jumalanpalveluksia ja näemme oman pitäjämme kirkkokansaa koolla kirkossa ja muistelemme keitä he ovat.

Kirkosta siirrymme sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä laskemaan kukat, veisaamme virren torvien säestyksellä ja muistamme samalla Sakkolaan jääneitä poisnukkuvia omaisiamme ja sankarivainajiamme.

Kaiken edellä kerrotun jälkeen kokoontumme Viialan yhteislyseolle jossa on tilaisuus ennen varsinaisen juhlan alkua kysellä kuulumiset ja muistella rippikouluyhdyksessä koetut koulumuistot. Jos muisti pettää, että

SAKKOLAN PITÄJÄJUHLA

Viialassa yhteislyseossa

5. 8. 1973 klo 13.00

TORVISOITTOA, Toijalan soittokunta, joht. Juha Nuora
TERVETULOTOIVOTUS, Toivo Männikkö
LAULUA, Pauli Kurikka, säestää Olavi Arrankoski
LAUSUNTAA, Laila Melto
KUOROLAULUA, Maalarimestarien Elmeri-kuoro,
joht. Matti Puustinen
KARJALAISTEN LAULU

RAVINTOLATAUKO

TORVISOITTOA
HÄMÄLÄISTEN LAULU
JUHLAPUHE, yht. tri Väinö Huuska
PIANO- JA TRUMPETTISOOLOJA, Olavi Arrankoski ja
Juha Nuora
TANHUESITYKSIÄ, Haparaisten Nuorisoseuran nuoret,
joht. Pirjo Koiranen
TERVEHDYKSET
LOPETTAJAISSANAT
MAAMME LAULU
JUHLAJUMALANPALVELUS Viialan kirkossa klo 10.00
saarnaa khra Pentti Hytönen
KUNNIAKÄYNNIT HAUDOILLA

TERVETULO A

Kiviniemen Nuorisoseura

en satu puhekaveria tuntemaan, niin kysyn: — Kuka sie oikei uot? Ja siitä se juttu alkaa luitamaan.

Mainitsen vain, että juhla alkaa klo 13.00. Ohjelmassa on torvisoittoa, yhteislaulua, piano- ja trumpettiesitykset, yksinlaulua, mieskvartetti laulaa, lausuntaa, puheita, Kalevan nuorten tanhuesityksiä, kansanmusiikkia, joissa jokaisessa esityksessä on sakkolalaisuutta.

Hajalle sijoittunut sakkolalainen muista, että "harvoin yhtehen yhyimme, saamme toinen toisihimme", tule kerran vuodessa omaan pitäjäjuhlaamme ja tuo nuoriväki mukaan seuraamaan meidän vanhempien muistojen tilaisuutta.

Juhlien järjestäjien puolesta tullee Viialaan, soittamaan, laulamaan ja muistelemaan!
toivotan kaikki, kaikki sakkolalaiset ja heidän ystävänsä terve-

Hu

KIVINIEMEN PIRTEÄT MARTAT SAAVUTTIVAT ELÄKEVUODET

Viialassa toimivat Kiviniemen Martat ovat päässeet kansaneläkeikään eli täyttäneet 65 vuotta. Tämä vaatimaton, mutta lämmin ja herttainen merkkipäivän juhla-

tilaisuus muodostui tämän vuoden kohokohdaksi monine onnen ja siunauksen toivotuksineen, joita saimme juhlapäivänä vastaanottaa. Tämä tilaisuus pidettiin Viialan seurakuntasalissa 27 pñä

maalisk. 1973. Siellä istuttiin rinnatusten, niin hämäläinen martta kuin Karjalan kasvattikin, marttatyöhän on kaikille yhteistä, työtä kotien hyväksi. Juhlassa leppivät 65 kynttilää, jotka sytytettiin aivan kuin kiitokseksi näistä kuluneista toimintavuosista. Kahvipöytä monine herkkuineen, joista ei tietystikään puuttunut karjalan piirakat, tämäkin tavallaan toi julki marttojen toimintaa.

Voimakkaasti ja innolla laulettu Karjalaisten laulun jälkeen yhdistyksen puheenjohtaja emäntä Lempi Nykänen piti tervehdyspuheen, samalla esitti lyhyen historiikin kuluneista vuosista ja seuran alkuunpanijoista, selostaen nykyistä toimintaa joka tänä vuonna on nimeltä "Ravinto ja

SAKKOLAN PUKU

Päättyessään osallistua sadalla markalla Sakkola—Rautu kansallispuvun hankintaan, Suvanto-Säätiön valtuuskunnan päätös tarkoitti samojen jakoperusteiden noudattamista kuin opintoavustusten jaossa.

Kun kuitenkin on ilmennyt tulkintavaikeuksia, täsmensi valtuuskunta päätöstä, jonka mukaan 100:— oikeutetaan saamaan jokainen Sakkolassa syntynyt, samoin Sakkolassa 1939 tai 1944 vakinaisesti asuneiden jälkeläiset perheineen. Tarpeen vaatiessa valtuuskunta tarkistaa päätöstä. Tulkinnanvaraiset tapaukset hallitus käsittelee kunkin erikseen. Säätiön osuus maksetaan ostokuittia vastaan puvun ostajalle.

Kiviniemen Martat omassa juhlassaan.

terveys". Vietettiin hiljainen hetki viime vuosina rajan yli siirtyneiden muistoksi. Hämmäläisten laulun jälkeen kuultiin Aleksanteri Aavan runo "Kotoisia sointuja" — "ne kaartaa kotoisen kukkamaan, ne ei ylpeile vähässä olossaan, ei mahtaille raitehin levehin, ne on rakkaat, rakkaat kuitenkin" — lukijana Taimi Sipiläinen. Entinen Kiviniemen poika Iivari Karpanmäki soitti viululla "Talonpojan laulun, Sunnuntaiaamu ja Jo Karjalan kunnailla lehtii puu, säestäjänä "Suvenhännäntyttö". Toiminnanjohtaja Lyyli Erkkilä puhui lämpimästi marttojen tekevästä työstä, sivistystyöstä kotien hyväksi ja sanoi, että tämä yhdistys on Suomen vanhimpia marttayhdistyksiä. Hän esitti piiriliiton onnen- ja siunauksentoivon sekä kiitti mainittua yhdistystä vireästä toiminnasta yhtyen omalta kohdaltaan näihin samoihin sanoihin. Samalla hän kiitti yhdistyksen pitkäaikaista puheenjohtajaa emäntä Lempi Nykästä ja antoi hänelle Martta-maljakon ruusuineen, samoin pitkäaikaista ja tunnollista sihteerä emäntä Meri Männikköä ja ojensi hänelle Marttaviirin tunnustukseksi yhdistyksen hyväksi tehdystä työs-

tä. Myös merkkien jaon suoritti konsulentti Erkkilä. Olipa joukossamme 40 vuotta toimineita jäseniäkin. Mikäpä olisi tämän jälkeen paremmin sopinut laulaa kuin tuo jokaiselle tuttu ja mieltä lämmittävä laulu: — Päivä kun paistaa...

Vapaan sanan aloitti Suvanto-

ASA-Cordes
Ulkomitoiltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm.
Ruostumatonta terästä.
Pesurumpu itse irroitettavissa.
Vapaavalintaiset ja kiinteät ohjelmat.

kairimo
MOON TAVARATALO
Lempäälä, puh. 74 402

säätiön puheenjohtaja Yrjö Raaska toivottaen onnea ja menestystä juhlivalle seuralle ja muistellen aikoja joita Kiviniemen Martat muiden kanssasisartensa kanssa olivat kokeneet. Kuinka talojen raunioilla töröttävät leipäuunit lämmitettiin ja siellä paistuiivat piirakat ja muutkin paistokset, eikä leipälapion varsikaan ottanut seinään kiinni. Onnittelut esittivät myös Petäjäjärven Martat ja Viialan Martat. Kiviniemen Nuorisoseuran puolesta puhui mv. Toivo Männikkö "vanhempana veljenä" kiittäen ja onnitellen nuorempaa "Martta-siskoa". — Kasvattaa ihmistä ja vaalia kotilieden lämpöä, se on molempien seurojen tarkoitus, sanoi puhuja. Viialan seurakunnan puolesta puhui khra Pentti Hytönen toivottaen Jumalan Siunausta marttojen työlle ja piti loppurukouksen jonka jälkeen yhdimme loppuvirteen.

Ennen tätä juhlatilaisuutta käytiin kunniakäynnillä sankarihaudalla, Karjalaan jääneiden muistomerkillä sekä Viialassa viimeisen leposijansa saaneiden marttojen haudoilla.

Tämä tilaisuus antoi aivan uutta voimaa jatkaa toimintaa isänmaan ja kotien hyväksi, joka ei ole turhaa! Sen saimme monista puheenvuoroista todeta.

Yhdistyksessämme on edelleen puheenjohtajana emäntä Lempi Nykänen, varapuhj. Elina Vuorinen, sihteerinä Taimi Sipiläinen. Johtokunnan jäsenenä Meri Männikkö, Lea Tuomisto, Lempi Lius, Helena Laulajainen, Lyydia Kinnunen, Iida Vulli ja Aili Kotti.

Tämän vuoden työ keskittyy Sakkolan pitäjäjuhlaan, sen ravitsemuspuoleen, jonka Viialan—Kiviniemen Martat (nykyinen nimi) ovat saaneet hoidettavakseen. — Työtäni teen, olen onnellinen.

T S

Koulunkäyntini

Suvannon Seudun asiamieskoulukseessa mainittiin, että lehteen sopivia kirjoituksia on vähänlaista. Silloin esitettiin, että jospa jokainen ruvettaisiin avustajaksi ja kirjoitettaisiin vaikkapa koulunkäynnistä kiertokoulusta tai sitä ylemmistä opinnoista. Minä otinkin tuosta ehdotuksesta asian aiheen: Kirjoitan kaikista koulunkäynneistäni yhdellä kertaa, jos ei kuka kehtaa lukea niin jättää lukematta. Kun itsestään kertoo niin ei voi loukata kuin korkeintaan oven välissä.

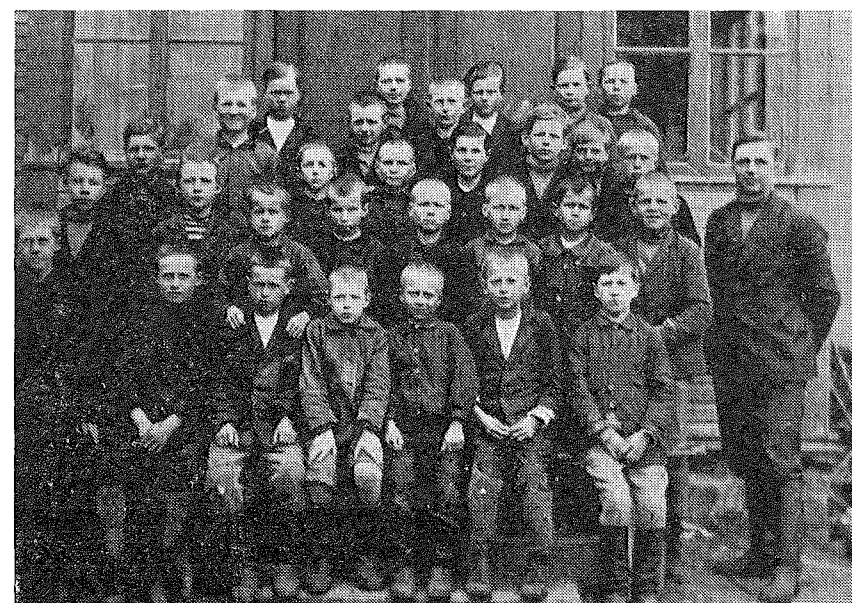
KIERTOKOULU

Lienenkö ollut kuudenkaan van-

Paason Matti ja Tiinuksen Matti, jotka olivat samaa ikäluokkaa minun kanssani.

Opettaja asetti meidät istumaan etupenkkiin. Oppilaita oli n. 30. Tupa oli lämmin, eikä siihen aikaan ollut mitään muita venttiileitä kuin uunin savupelti, jota sanottiin "juskaksi". Näin tässä tuvassa oli muutakin kuin lämpymän tuoksua. Tässä koulussa olin vain viikon, sillä isä haki minut lauantaina kotiin.

Sudenhantä kuului Ojaniemen kiertokoulu-piiriin, tässä piirissä oli opettajana Katri Riikonen. Hän oli vaativa opettaja. Kouluun tullessa oli poikien ulkona nostet-

Tässä kuvassa on Sipiläisen Vilho jo ylenyt käsityöopettajaksi.

ha kun menin ensimmäiseen kouluun, Purpuan Paasolle, siis kylä-mummolassa oli kiertokoulu. Opettaja Veisell oli meille hyvä tuttava ja hän sanoi vanhemmilleni, että toisivat minut mummolaan kouluun... Tästä koulusta en paljon muista. Isä vei maanantaina minut sinne Paasolle, jossa oli entisestään minulle tuttuja

tava hattua ja kumarrettava syvään ja tytöt niijasivat. Jalkineet oli puhdistettava hyvin ennen koulutupaan tulo, läksyt oli aina osattava. Kävin monessa hänen koulussaan, mutta nyt en mitenkään olisi halunnut lähteä, sillä koulu oli 4 kilometrin päässä Mönkäreellä. Äiti olisi tahtonut minun lähtevän, mutta opettaja oli sa-

nonut, että ei tarvitse tulla, koska on monta hänen kouluaan käynyt että ei sen selvemmäksi tule ja näin sain jäädä pois koulusta.

KANSAKOULU

Siihen aikaan, v. 1911, piti kansakouluun pyrkijän ensin suorittaa 2 viikkoa kestävä alkeiskoulu, sanottiin pikkulasen kouluksi. Kai minä tällä kurssilla pärjäsin kun kerran pääsin kansakouluun jatkamaan.

Kansakoulua kävin vain neljä talvikautta, en tuplannut. Opettaja Holopainen oli lupsakka mies, eikä juuri luokalle heittänyt. (Tästä kansakoulusta kerron toisen kerran lisää).

KÄVIN KOULUA KORKEAMAALLA

Siihen aikaan käytiin paljon kauppaa Venäjän kanssa. Suomesta vietiin maitoa, voita, kalaa, porsaita ym., vastaavasti tuotiin Pietarista jauhoja, sokeria, rehua ym. Isäni harjoitti voikauppaa, talvisin Pietariin ja kesällä Terijoen huvila-alueille. Hän harkitsi asiaa kauppiaan kannalta ja saattoi minut Venäjän kieliseen kouluun, rajan toiselle puolelle Korkeamäkeen, Korkeamaan venäjänkieliseen kansakouluun. Tätä koulua kävin kevättalven n. 3 kuukautta. Koulussa oli silloin toinenkin suomalainen oppilas, Antti Honkanen Raudusta, jonka kanssa asuimme koululla.

Täältä oppimaani en paljonkaan tarvinnut, sillä raja suljettiin n. 2 vuoden kuluttua. Venäjän kielten kirjoituksen olenkin jo täysin unhottanut mutta kyllä minä sen verran luulen osaavani venäjänkieltä, että syömiseni osaan pyytää, pientä kauppaa tehdä ja venäjäksi kirotta taräyttää! Kun meillä jatkosodan aikana oli töissä sotavanki, niin kyllä me yhdessä venättä koetettiin solkata ja ymmärtää.

RIPPIKOULU

Rovasti K P Elenius kuulutti kirkossa, että kaikkien rippikouluun aikovien pitää tulla kylälukuun, siis kinkerille, vanhemman väen kanssa kuulusteltaviksi. Piti hän sinne mennä. Kyläluku oli silloin Ojaniemen Kupanalla. Ensimmäinen rovasti kuulusteli naiset, jotka kyllä osasivat kiitettävästi läksyn, sitten hän kääntyi miesten puoleen. Isäntä Juho Nihti oli puhelias ja sanavalmis mies, hän sanoi, että hänellä on tuo muisti mennyt niin huonoksi, että vaikka kuinka lukee niin sittenkään ei muista mitään. Näihin huonomuistisiin lukeutuivat kaikki toisetkin paikalla olleet miehet. Rovasti ymmärsi ahkeria lukumiehiä, eikä antanut laiskanläksyä. Seuraavana kuulusteltiin rippikouluun pyrkivät tytöt, jotka kaikki osasivat ja hyväksyttiin kouluun. Sitten tuli poikien vuoro. Meitä oli neljä poikaa: Suokkaan Matti, Nihdin Edvard, Pohjalaisen Matti ja minä. Ensimmäisenä hän käski minut lukemaan ulkoa läksyn. Enhän minä mitään osannut, kun en ollut opetellutkaan, vaikka rovasti koetti auttaa. Sitten Antin vuoro, sama tulos, samoin Eetulla ja Matti olikin meistä älykkäin... Hän sanoi aina sen sanan perästä minkä rovasti edellä ja näin pelasti tilanteen. Meidät toiset rovasti määräsi tulemaan pappilaan kuulusteltaviksi ennen rippikoulun alkua. En muista ennen laiskanläksyllä olleenikaan. Tälläkin kertaa jäi käymättä.

Rippikoulun alkaessa rovasti piti jälleen kovan pääsykuulustelun, meitä oli n. 50 rippikouluista, joista rovasti neljännen reputti. Kirjoitti lyijykynällä nimen kohdalle: — Erotettu. Minä onnistuin kuitenkin pääsemään hyväksytyjen joukkoon. Kun rovasti välitunnilla meni ulos ja pöytäkirja jäi pöydälle, niin pojat

Sakkolan talonpoikien muuttuminen lampuodeiksi

Saatuaan Suuren Pohjan sodan seurauksena Ruotsilta Itämeren maakunnat ja likimain Moskovan rauhassa v. 1940 Suomen uudestaan luovuttaman alueen, Venäjän keisari Pietari Suuri alkoi jo sodan kestäessä v. 1703 rakentaa Pietarin kaupunkia Nevajoen suulle. Hän palkitsi sotapäälliköjään ja hovinsa jäseniä lahjoittamalla heille alueita myös uuden pääkaupunkinsa läheisyydestä. Nämä olivat tarpeellisia tuoreitten maito- ja lihatuotteiden saamiseksi Pietarissa asuvien ylimysperheiden elatukseksi ja ylläpidoksi.

Vanhan Suomen eli Uudenkaupungin rauhassa 1721 ja Turun rauhassa 1743 Venäjän saamalla alueelta luovutetuilla lahjoitus-

kumilla pyyhkivät pois sanan: — Erotettu. Kuka tämän rohkeni tehdä sai olla koulussa loppuun saakka. Keväällä oli opettaja pastori Tolsa ja hän hyväksyikin kaikki ripille pääseviksi.

VEISTOKOULU

Karholassa, Tenkasen talossa v. 1918 oli maamiesseuran järjestämä veistokoulu joka kesti 5 kuukautta. Ensimmäinen oli opettaja Kalle Tarhonen ja loppuajana Heikki Tenkanen. Tämän koulun käynnistä olikin hiukan hyötyä. Opettaja Holopaisen kuoltua oli Petäjärven koululla eräänä vuonna naisopettajat, jolloin olin poikien veistonopettajana kevätkauden. Tällöin oli oppilaina mm. Suvanto säätiön hallituksen nykyinen puheenjohtaja ja Suvannon Seudun toimittaja.

Vilho Sipiläinen

mailla alkoivat talonpoikien olot entisestäänkin kärjistyä, kun heiltä alettiin vaatia entistä enemmän päivätöitä ja muitakin veroperusteita pyrittiin korottamaan.

Väinö Kaasalaisen toimittamassa Sakkolan pitäjänhistoriassa on esitetty hovipankkiiri F. Fredericksin ostaneen Sakkolan Petäjärven hovin. Muunkin osan Sakkolaa hän hankki itselleen ostamalla ja myötäjäisinä. 1800-luvun taitteessa Keisari ja Venäjän Hallitseva senaatti vahvistivat niin sanotun Taubilan kontrahdin, jonka olennaisin muutos aikaisempiin veroperusteisiin oli päivätyövelvollisuuden kasvu. Talonpoikien tuli myös vedättää kartanon mailla kasvaneet heinät ja viljat joko Pietariin tai johonkin Viipurin läänin kaupunkiin. Taubilan osalta aikaisempi päivätyömäärä 3173 nousi 14996 työpäiväksi. Sakkolan osalta Kaasalainen esittää päivätyöiden lukumäärän nousseen 16180.

Taubilan kontrahattia pyrittiin saattamaan voimaan myös muilla lahjoitusmailla, jolloin syntyi levottomuuksia erikoisesti Raudussa, Sakkolassa ja Valkjärvellä. Näiden levottomuuksien vuoksi päätti Aleksanteri I yhdistää Vanhan Suomen autonomiseen Suomen suuriruhtinaskuntaan.

Vuonna 1817 annettiin lahjoitusmaatalonpojille sangen edullinen asetus, mutta lahjoitusmaanhaltijoiden eli donataarien keisarille jättämien valituksien vuoksi asia otettiin uudelleen harkittavaksi ja 1826 annettiin toinen asetus, joka julisti rälssiksi kaikki ne tilat, joita ei kyettäisi osoittamaan verotiloiksi kahden vuo-

den sisällä asetuksen kuuluttamisesta lukien. Kun muutamia talonpoikia näytti onnistavan vuoden 1728 verotarkistuksen nojalla, määrättiin ainoaksi todistusperusteeksi vuoden 1706 maakirja. Koska se oli laadittu Suuren Pohjan sodan rasittaessa Karjalan Kannasta, ei milloinkaan ollut mahdollisuutta sukuoikeuksiensa osoittamiseen.

Vuoden 1826 lahjoitusmaa-asetus myönsi siirtymäaikaa 10 vuotta. Sen tuli astua voimaan v. 1837 puolipaaaston aikana, jolloin talonpojat joutuivat rälssilampuodin asemaan. Jo vuonna 1832 oli donataari Andreas Fredericks korottanut veroja laatiessaan vuokrasopimuksen Antti Evan kanssa Kostelan kylästä. 1/4 aaterin tilasta n:o 1 ja 3/4 aaterin tilasta n:o 2. Erikoisesti rahassa maksettava vuokra ensimmäisenä vuonna 500 ruplaa ja neljänä seuraavana 700 ruplaa tuntui suurelta. Kun Eva ei ollut maksanut kaikkea hankki donataari kihlakunnan oikeuden häätöpäätöksen. Eva valitti asiasta myös keisarille. Kenraalikuvernööri ruhtinas Menshikov ratkaisi asian, koska Eva oli tehnyt uuden vuokrasopimuksen donataarin kanssa.

Sakkolassa Petäjärven tilalla sattui 17. 8. 1836 päivätyöläisten levottomuus. Viljanleikkuussa oli 17 henkeä päivätyöissä. Pehtori Öhman lähetti päivällisajan jälkeen 10 henkeä kuivaamaan hei-

niä. Hän oli luvannut se iltapäiväurakaksi, mutta käski sitten nämäkin vielä pellolle. Niitettyään 40 lyhdettä 1/2 8 aikaan illalla oli talonpojan poika Matti Turkki Terenttilästä oli ojentanut Öhmanille sirppinsä ja hän oli sanonut: "Tässä tämä on leikkaa nyt itse senkin Perkele, minä en sitä enää tee ja kiellän myös muita niin tekemästä." Väki lähti pehtori Öhmanin jäljessä kartanoon merkittyttäkseen päivätyönä muistiin.

Tilanhoitaja Weber meni pihalle ja löi Matti Turkkia korvalle, jolloin Adam Suutari huusi: "Pojat nyt me tapamme nämä ruotsalaiset". Weber käski väkeä haajaantumaan ja ammuttuaan laukauksen hän sai päivätyöntekijät lähtemään koteihinsa. Kihlakunnan oikeus tuomitsi 7 työssä olutta maksamaan sakkoa kotirauhahan rikkomisesta 40 hopeataalaria. Matti Turkki joutui maksamaan 5 taalaria sakkoa ja hän joutui oikeudessa pyytämään Weberiltä anteeksi. Varojen puutteessa tuli Turkkia pitää vesileipävankeudessa 16 päivää ja muita 12 päivää.

Viipurin läänin maaherranvirasto pyysi Valkjärven pitäjään sijoitetuista kasakoista 10 miestä sijoitettavaksi Sakkolan pitäjään. Kenraalikuvernöörin viransijainen lähetti Petäjärvelle pyydetty 10 kasakkaa Valkjärveltä.

Ennen lahjoitusmaa-asetuksen

voimaanastumista pohti Helsingissä erityinen komitea rälssioikeuden voimaansattamista lahjoitusmailla. Sen mietintö valmistui 14. 3. 1836 ja sen antaman neuvon mukaan Viipurin läänin maaherra Carl Gustaf Mannerheim piti donataarien kokouksen heinäkuun 4 p:nä 1836. Donataarit neuvoivat, että papit tuli velvoittaa kuuluttamaan v. 1826 lahjoitusmaa-asetus. Kevätkesästä 1836 luettiin kirkkoissa tällainen valmistava kuulutus ja talonpoikia kehoitettiin solmimaan vuokrasopimuksia eli kontrahteja donataarien kanssa.

Viipurin lääninkansliassa laadittiin toinen kuulutus 13 päivää toukokuuta 1837. Siinä todettiin donataarien saaneen rälssioikeudet sen vuoden puolipaaastosta lukien ja talonpoikia kehoitettiin solmimaan kontrahteja donataarien kanssa tilalta häätämisen uhalla. Siltä varalta, että talonpoika hyväksyi lampuoti kontrahdin, mutta kieltäytyi sitä allekirjoittamasta, riitti kahden todistajan vakuutus, että lampuoti oli hyväksynyt noudattavansa kontrahattia. Viipurin läänin maaherra käskystä lähetettiin yhteensä 3½ komppaniaa jalkaväkeä ja 62 kasakkaa Valkjärven, Raudun, Sakkolan, Pyhäjärven ja Virolahden pitäjiin auttamaan eniten vastustelleiden talonpoikien hädässä ja pelottamaan epäroivia. Sakkolaan lähetetty osasto oli vahvin. Se kä-

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

sitti komppanian jalkaväkeä ja 12 kasakkaa.

Lahjoitusmaa-asetusta voimaan saatettaessa donataarit yleensäkin häätivät parhaiten talonsa hoitaneita ja häädettyjen joukossa oli myös paikallisia luottamushenkilöitä. Sakkolassa kutsuttiin talonpoikia hovileiriin tekemään kontrakteja, mutta sinä päivänä ei saapunut ainoatakaan. Seuraavana päivänä tuli noin 200 talonpoikaa hoviin, jolloin kruununvouti ja seurakunnan pastori koettivat vaikuttaa huomituksillaan rahvaan vakaumukseen. Tällöin talonpojat huusivat kovalla äänellä: "Miksi meidät kutsutaan yksi kerrallaan; me emme solmi mitään kontraktia, emmekä allekirjoita niitä, vaikka meidät kaikki häädetäisiin tiloiltamme". Tämän jälkeen talonpojat lähtivät pois. Vain yksi talonpoika allekirjoitti kolmen osakaskomppaniansa kanssa kontrahdin, jonka he olivat hyväksyneet jo edellisenä keväänä. V.t. nimismies Johan Stenbergin elokuun 18 päivänä 1837 antaman luettelon mukaan oli Sakkolan pitäjäs-
tät Petäjärven rälssitalta häädetty 15 talonpoikaa. Häädettyjen luettelossa oli Metsäpirtin kirkon isäntä Antti Matinpöiaka Kuoppa (Mahdollisesti Kuoppo).

Paroni Fredericksin tilanhoitaja värikki Weber ryhtyi muuttamaan Kuopan rakennuksia Sakkolan kylään, jonne tilanomistaja oli aikonut perustaa hovileirin. Weber käski tilalle kuuluvia talonpoikia päivätöihin, mutta useimmat eivät tulleet, jolloin tilanhoitaja pyysi virka-apua. Pitäjän nimismies Strömberg, silta-
vouti Hagman, aliluutnantti Djan-
kin ja kaksi hänen luokseen si-
joitettua kasakkaa lähti kesäkuun
27 päivänä v. 1837 noutamaan ni-
koittelevi työhön. Talonpojat oli-
vat haluttomia siirtämään Kuopan
rakennuksia. Heidän tiedotusjär-
jestelmänsä toimi hyvin, taikka

he olivat varmuuden vuoksi paen-
neet metsiin. Viidestä ensimmäi-
sestä kylästä eivät viranomaiset
löytäneet ketään kotoa. Joentaan
kylässä Strömberg käsitteli Ju-
hana Paukkua pampulla ja hän
löi piiskalla Pietari Luukon vai-
moa Elisabethia "herättääkseen
hänessä kunnioitusta isännän kä-
skylle."

Sakkolan Saaroisten kylässä
Strömberg aikoi mennä Heikki
Hyytiää tapaamaan, mutta osui-
kin tulemaan Antti Revon taloon,
missä oli — kaikki päivätyöt jo
tehty; sen vuoksi Antti Repo poi-
kineen kai uskalsikin tulla koti-
tanhuvilleen. Nimismies löi piis-
kalla Antti Repoa ja antoi kor-
vapuustin hänen Jaakko pojäl-
leen. Nyt syntyi tappelu jonka
kuluessa kasakat pistivät Ström-
bergin käskystä Antti Revon kuo-
liaaksi. Myös Revon pojat haa-
voittuivat, Jaakko päähän ja Paa-
voa oli pistetty keihäällä sel-
kään. Seudun muut talonpojat
haeskelivat Strömbergia ilmeises-
ti sitoakseen murhamiehen.

**Katko-Poni on pyörä
joka tarvittaessa
mahtuu 'melkein taskuun'!**
Kätevä yleispyörä, joka on hel-
po kuljettaa ja 'kasvaa' ajajan
mittojen mukaan.

**LEMPÄÄLÄN
PYÖRÄ**

Om. M. Toiva - Puh. 74 286

Revon tapon johdosta kihla-
kunnan oikeus tuomitsi Strömber-
gin elokuun 19 päivänä 28 päivän
vesileipävankeuteen. Turun hovi-
oikeuden käskystä 5. 12. 1837 Vi-
purin läänin maaherra vangitutti
Strömbergin. Hän kirjoitti heti
esimiehelleen v.t. kenraalikuver-
nööri Thesleffille ja pyysi tältä
käskyä vastaisien talonpoikaisle-
vottomuuksien välttämiseksi saa-
da heti vapauttaa Strömberg ja
hän ehdotti, että asian uusi käsit-
tely kihlakunnan oikeudessa pitä-
isi jättää sikseen. Turun hovioikeus
oli näet määrännyt asian uudes-
taan tutkittavaksi. Hetken aikaa
näytti jo siltä, että sotilakeja
alettaisiin soveltaa talonpoikaisle-
vottomuuksien vuoksi. Autonomi-
sen Suomen korkein lain valvoja
prokuraattori Walleen joutui vas-
tustamaan ankarasti Mannerhei-
miä.

Mannerheim näet kirjoitti asias-
ta myös kenraalikuvernööri ruhti-
nas Menshikoville. Tällöin hän liit-
ti kirjeeseensä lisäyksen, mikä
puuttui valtiosihteerinviraston
ruotsinkielisestä kappaleesta. Si-
nähen Mannerheim moitti anka-
rasti Turun hovioikeutta ja siellä
koulutettuja tuomareita. Kenraa-
likuvernööri Menshikovin käskyn
perusteella Strömberg päästettiin
vapaaksi tammikuun 4 päivänä
1938.

Turun hovioikeuden kanslisti
Pehr Petersson määrättiin käsitte-
lemään Viipurin läänin lahjoitus-
mailla sattuneita riitoja kaikissa
alueen kihlakunnan oikeuksissa.
Hän johti seuraavaa kihlakunnan
oikeuden istuntoa ja prokurattori
Walleen oli seuraamassa asian kä-
sittelyä. Kihlakunnan oikeus uu-
disti entisen tuomion ja Strömber-
gin vangitsemismääräyksen. Lo-
pulta keisari Nikolai I tammikuun
3 päivänä 1839 säästi Strömber-
gin ja hänen seuralaisensa kaikkes-
ta vastuusta.

Maaherra Mannerheim oli moit-

KIVINIEMI

Kiviniemen kylän jakoi kahtia
kuohuva koski, jonka kautta vir-
tasivat Vuoksen vedet Suvantoon
ja edelleen Laatokkaan Taipaleen-
jokea myöten. Kiviniemen suurek-
si kyläksi sanottiin sitä osaa, joka
alkoi Petäjärven kylän rajalta ja
kiemurteleva Saijanjoki kulki ky-
län reunaa pitkin laskien vetensä

Nykyiset rouvat Rälkkönen ja Ma-
janen matkalla Kiviniemen sillalla.

dyttiin lahjoitusmaiden lunastuk-
seen ja lampuotitalonpoikien
muuttamiseen perintötalonpojiksi.

Lahjoitusmaakauden synkät
muistot olivat säilyneet sukutari-
noina, kun Etelä-Karjalan kansa
talvisodan aikana jätti kotiseutun-
sa ja muutti muualle Suomeen. He
kai ajattelivat Lempi Jääskeläisen
lauseen mukaisesti: "Vapaus on
kalliimpi kuin maa".

(Toimi Pyykkö)

Vuokseen. Saijanjoki oli myös
Sakkolan ja Valkjärven pitäjien
rajana. Suurikylä päättyi Kivinie-
men koskeen, jonka ylittäessämme
olimme Koskenpuolella ja siitä
edelleen Saviojalla, joka kuului
myös Kiviniemen kylään.

Hiitolan—Raudun rautatie sekä
Viipurin—Käksälmen maantiet
halkeivat kylää. Linja-autot välit-
tivät liikennettä Viipuriin, Metsä-
pirttiin, Imatralla ja moniin mui-
hin suuntiin lähiseudulla.

Kylän luonne oli rauhallinen,
peltoineen, järvineen ja jokineen,
sekä osittain korkeine mäkinen.
Maanviljelys oli kaupan ja muista
kylästä poikkeavan runsaan teolli-
suuden rinnalla antamassa toi-
meentuloa kylän asukkaille.

Teollisuutta oli Suvantolan sa-
ha, kaksi konepajaa, huopatehdas,
huomattava nahkatehdas, limona-
dipullottamo, Monosen puutyö-
verstas, Saviojalla Sakkolan luul-
tavasti huomattavin tiilitehdas
ym.

Sakkolan Osuuskaupan pääliik-
keessä oli 4 erillistä osastoa li-
säksi kahvila ja matkustajakoti,
sekä oman tarpeen täyttävä teu-
rastamokin. Maidonmyynti-osuus-
kunnalla oli vieressä oma maito-
ja ruokatavaramyymälä. Ivanon
Mikolla oli huomattava kangas- ja
valmisvaatemyymälä kylässä. Ala-
Vuoksen Osuusliikkeen päämyy-
mälä oli myös Kiviniemessä, vas-
tapäättä Sakkolan osuuskaupan
myymälää, Törötorin toisella puo-
lella. Lisäksi olivat kylässä Sip-
posen sekatavarakauppa ja Lam-
pun kirjakauppa. Kiviniemen
suurpalossa tuhoutuivat Kohon
kahvila, Kiviniemen Kauppa Oy
liiketalon, Maatalous Osakepankin
talo, polkupyörä- ja radioliike joi-
ta ei sen jälkeen ehditty rakenta-
maan uudelleen. Lisäksi oli 4—5

kahvilaa joista pari myös majoitti matkalaisia. Oli kellosepänliike, eläinlääkäri ja apteekki. Myös lääkäriellä oli jokapäiväinen vastaanotto Kiviniemessä, jot piti Kiviniemen kasarmilla virassa oleva sotilaslääkäri. Järjestyksestä huolehtivat nimismies, poliisi ja putka koskenrannassa.

Suurenkylän puolella oli Koppasen sekatavarakauppa ja Kiviniemen kuuluisat markkinat.

Kiviniemen asema kilpaili tasapaisesti toisesta tilasto Hiitolan—Raudun radalla liikenteen määrässä. 30-luvun alkuun saakka oli myös vilkas laivaliikenne tunnusomaista kyläkuvassa, sekä Vuoksen että Suvannon laivareitillä. Hinaajat kulki aina talvisotaan saakka ja uudesti alkavina jatkosodan aikana.

Kiviniemessä oli kaksi kansakoulua ja alakansakoulu erikseen talossa, joka myöhemmin oli Kiviniemen rukoushuoneena. Myös Nuorisoseuran ja Työväenyhdistyksen talot olivat Suurenkylän puolella.

Historiallisia paikkoja olivat Vanhanlinnan rauniot sekä Isonvihan aikana hävitetyt ja poltetun kirkon jäännökset. Paikkaa sanottiin Kirkkonurmeksi.

Henkiseen toimintaan kuului nuorisoseura- ja marttatyö. Kansalaiskasvatusta sekä yhteiskuntakelpoisuutta vaalittiin kurssi-, kokous-, juhla- ym. toiminnalla seurojen jäsenten ja kaikkien kylän asukkaiden hyväksi.

Ruumiin kunnon ja isänmaan kasvatuksen hyväksi ahersivat Kiviniemen Urheilijat, suojeluskunta ja lotat, järjestämällä kursseja kilpailuja ja juhlia.

Työväenyhdistys toimi Röykkylän ja Kiviniemen kylän yhteisenä, mutta toiminta keskittyi Kiviniemen Suurenkylän alueelle.

Täällä toimi myös Kiviniemen Laulajat, jotka oli ensimmäiset vuodet itsenäinen mutta liittyi

Helena Raaska on kutsuttu ajasta iäisyyteen

Viime huhtikuun 28 pnä nukkui syvästi rakastamani vaimoni Helena Raaska viimeiseen uneen Valkeakosken sairaalassa.

Meidät vihittiin avioliittoon 5. 6. 1910, joten yhteinen elämän matkamme kesti lähes 63 vuotta.

Kun nyt muistelen pois kutsuttua rakasta elämäntoveria, niin suruni ja kaipaukseni on sanoin selittämätön, sillä hän teki kaikkensa yhteisen kotimme ja perheemme hyväksi, aina enemmän mitä voitiin odottaa. Kaiken työnsä Hän teki Korkeimman siu-

sitten Kiviniemen nuorisoseuraan. Kuoron pitkäaikainen johtaja oli kapellimestari Armas Muukka.

Tässä on kerrottu Sakkolan Kiviniemen kylästä, ehkä jatkamme toisten lisää talo-talolta kerron-taa... Silti viivähtää ajatus nykyisessä... Mitä olisi Kiviniemi tänään, jos rauha olisi säilynyt. Ehkä — kaupunki?

H. U.

Antti Söyrinki

SEKATAVARALIIKE

NARVA OJOINEN

PUH. 77 071

naukseen luottaen ja sai voimaa suorittaa ne. Äidin vaativat tehtävät, koti ja lapset olivat hänelle kaikki kaikessa, joiden hyväksi Hän elämän työnsä suoritti. Korkeimman siunaukseen luottaen Hän oli kodin ihminen sanan täydessä mielessä sanottuna ja kaikista elämän lahjoista Hän oli valmis antamaan kiitoksen Jumalalle.

Kun muistelen yhteisen elämämme alkuvaiheita, niin sieltä Sakkolan kirkon alttarin ääreltähän se pitkä yhteinen elämän matkamme alkoi, Jumalan siunaus mukanaamme ja ystävien onnittelet saattelivat meitä yhteiselle matkallemme.

Tämä päivä oli sunnuntai kesäkuun 5 päivä, aurinkoinen ja lämmin, Karjalan kesä kauneimmillaan. Erikoisesti jäi mieleeni kun morsiameni ystävät ja toverit olivat tulleet kuorona laulamaan ja näin juhlistamaan vihkimistilaisuutta. Kauniina sointui nuorten laulu kirkossamme, toivottaen meille ilon ja onnen päiviä yhteisen elämämme matkalle.

Samalla kun he toivottivat ilon ja onnen päiviä, he myöskin muistuttivat lopputoivomuksena ja rukouksena laulaen: — Vihdoin koska kuolemassa toisistaan he eriaa, anna taivaan kunniasa molempain taas yhtyä. Saata rauha yhteinen ilo autuaallinen.

Kaiken tapahtuneen jälkeen suurella kaipauksella ja kiitollisuudella muistelen rakasta pois kutsuttua elämäntoveria ja toivon, että hänen osansa iäisyydessä olisi hyvän ja uskollisen palvelijan osa. Rauhallista lepoa ja autuaallista ylösnousemusta!

Jälleennäkemisen toivossa

Edvard Raaska

Helena ja Anna Kuparisen muistolle

Rakkaaseen muistoon jäänyt on tätien koti soma.

Viivähdin siellä tuokion usein kun oli loma.

Kodissa siinä asuivat Heli- ja Anna-täti. Vieraansa hyvin hoitivat, kaikesta sen jo näki.

Piiraat hyvät paistoivat, kestiä, ruokaa riitti. Kitaran soinnit kaihoisat arkehen juhlan liitti.

Juhannusruusu valkea tuhiasi kukkalunta... Tätien luona tunnelma lapselle oli kuin unta.

Enää ei eessä matkaaajan aukene tuttu ovi. Asujat kodin rakkahan peitti jo mullan povi.

Kummulle ruusut valkeat joskus jos viedä voisin... Tuulien kehtoon nukkuneet ihanaan lepoon soisin.

Elsa Tuokko

Kuolleita

Antti Eeva, synt. 8. 5. 1909 Sakkolan Haitermaan kylässä, kuoli 2. 1. 1973 Haminan seudun sairaalassa.

Irja Helvi Armida Laitinen, o.s. Rapo, synt. 20. 7. 1909 Sortavalassa, kuoli 22. 6. 1973 Valkeakosken sairaalassa.

Toivo Kurikka, synt. 1. 2. 1910 Sakkolassa, kuoli 19. 6. 1973 Kangasalla. Viimeinen kotikunta Pirkkala.

Lauri Pitkänen, synt. 30. 1. 1921 Sakkolassa, kuoli 3. 6. 1973 Lempäälässä.

Vuosia täyttäneitä

75 VUOTTA täytti 14. 6. 1973 Olga Viskari o.s. Häyrinen Haminassa. Hänen entinen kotikylä oli Sakkolan Vilakkala.

70 VUOTTA täytti 30. 6. 1973 Matti Urpanen Vilppulassa. Hän on syntynyt Sakkolassa. Tunnettu "Laulaja-Matti".

70 VUOTTA täytti 2. 7. 1973 Ester Kuparinen o.s. Jylhä Lempäälässä. Kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 30. 5. 1973 Helena Karppanen o.s. Karppanen Saarijärvellä. Entinen kotikylä Sakkolan Röykkylä.

70 VUOTTA täytti 3. 7. 1973 rakennusmestari Abraham Kuusirinne Tampereella. Hän on syntynyt Sakkolan Haitermaassa.

60 VUOTTA täytti 22. 5. 1973 rouva Rosa Mannikainen o.s. Rämö Lempäälässä. Ent. kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

60 VUOTTA täytti 22. 7. 1973 Ar-

Uusia ylioppilaita

Turun Tyttölyseosta Marjukka Lamppu. Vanhemmat Elsa ja Emil Lamppu Sakkolan Röykkylästä.

Paimion Yhteiskoulusta Anna-Liisa Arve. Äiti Maire Arve o.s. Vulli Sakkolan Röykkylästä.

Punkalaitumen Yhteiskoulusta Eila Maria Kyllästinen. Vanhemmat Alli ja Yrjö Kyllästinen Sakkolan Vilakkalasta.

Oriveden Yhteiskoulusta kaksoissisarukset Irja Helena ja Tuulikki Loponen Juupajoelta. Vanhemmat Liisa ja Eenokki Loponen Sakkolan Lapinlahdesta.

Lahden Yhteiskoulusta Katriina (Kati) Vaskelainen. Äiti Vieno Vaskelainen o.s. Huuska Sakkolan Röykkylästä.

— Yhteiskuntat. maisterin arvon on saavuttanut Terhi Mäkinen Lempäälä. Äiti Ilma Mäkinen o.s. Ollikainen Sakkolan Petäjäjärveltä.

vo Ollikainen Äänekoskella. Kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

50 VUOTTA täytti 6. 6. 1973 Lauri Viskari Mäntässä. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa.

50 VUOTTA täytti 22. 6. 1973 Helli Maria Mäkelä o.s. Kallonen Juupajoella. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahden Seppälässä.

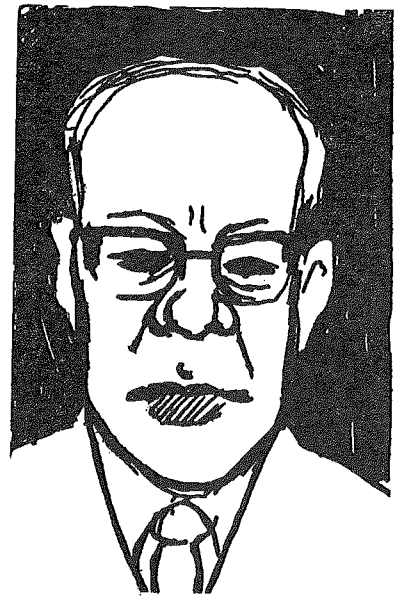
50 VUOTTA täyttää 25. 9. 1973 Sirkka Huttunen o.s. Viskari Jyväskylässä. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa, joka on ollut myös hänen kotipaikkansa.

50 VUOTTA täytti 1. 7. 1973 Toini Soinen o.s. Kurki Nokialla. Entinen kotikylä Sakkolan Kirkonkylä.

Avioliittoon vihittyjä

Avioliittoon vihittiin 21. 4. 1973 Lempäälässä Jouko Tapio Kekki ja Toini Valta. Sulhasen vanhemmat Aino ja Soini Kekki Sakkolan Harjoituksista.

Avoliittoon vihittiin Juupajoen kirkossa 9. 6. 1973 Jorma Jortikka ja Aija Kristiina Marttila Kolhosta. Sulhanen Väinö Jortikan poika Sakkolan Kaarnajoelta.

Toimituksen tuoli

Tämä numero on jälleen Sakkolan pitäjäjuhlannumero, niin on jälleen aika vierähtänyt yli kesän etä kaikalti. Koska monessa kirjoituksessa kosketellaan Sakkolajuhlia, eri näkövinkkeleistä, niin minä nyt sanon vain, että mennään, mennään me joukolla Viialaan on hyvät tiet ja "kapakat" ja kaikki muutkin välttämättömät käyntipaikat.

Sakkola-juhlien juhlapaikka on vastapäätä kirkko Tampereen—

Petäjäjärven Punamulta

Jo 20-luvulla jääkäreinä ja aktiivupseereina tunnetut Sihvon veljekset manööverien aikana huomasivat Petäjäjärven Likolammin maastossa maaperän olevan väriltään aivan punaista. Punainen on alkuaan merkinnyt "lämmintä"-väriä, ollut kuninkaan, tuomarin ja sodan väri, joskin 1800-luvun alkupuolella muuttui vallankumouksen väriksi. Joka tapauksessa väri kiinnosti näitä sotilashen-

Toijalan tien toisella puolella. Eisiis sama koulu kuin aikaisemmissa Sakkola-juhlissa, vaan keskuskansakoulusta hiukan etelään suuntaan.

Kun tämä pakina on teillä luetavissa pitäisi kaikki postisiirtokortit olla saapuneet niille joiden lehden tilaus on vielä tältä vuodelta suorittamatta. Tähän saakka on vastaanotto ollut loistavan kiitettävä, suorastaan on minut ylittänyt nopealla palautuksella. Vain pari kortin saajaa on esittänyt hiukan eriävän mielipiteensä asian johdosta, mutta siinä suhteessa minä olen nähnyt hyväksi olla melko "kovakourainen", se on osoittautunut kannattavaksi. Kyllä edelleenkin jauhetaan jonkin aikaa ilman tullausta. Eihän me olla koskaan nähtykään Laihiaa, joten antaa markan olla pyöreänä, pitkulaisena on paljon paremman näköinen. Näitä "karhukortteja" on lähetetty n. 600 kappaletta, joten joka kolmas tilaus on tällä tavalla peritty ja myös maksu saatu.

Ei taas tällä kertaa enempää. Mutta, kuin tekstistä tuntuu olen melko totisella tuulella, mutta vielä kesä kerkiiä syyspuolellakin. Syyskuussa olisi jälleen tarkoitus kirjoitella tällä palstalla. Siihen saakka näkymättömiin!

kilöitä ja otettuaan maasta näytteen mukaansa huomasivat sen olevan sopivaa maalaukseen käyttäväksi. Pian tämän jälkeen tulivat silloinen kenraalil. Aarne, eversti Jussi ja kapt. Ilmari Sihvo tekemään maakauppoja koko Likolammin ympäristön maastosta. Mutta isännät aavistivat jotain erikoista eikä Nuoran ja Kuparisen tiloista myyty aariaakaan maata!

Näin koko asia jäi joksikin aikaa hautumaan. Tullen uudelleen esille 1930-luvun alussa ja nyt päästiinkin maanvuokrauksesta pittempiaikaiseen sopimukseen. Irto-kuutiometrin hinnaksi sovittiin 3 mk kuutiolta, joten punaisen maan arvoksi "noteerattiin" noin 50.000 mk ha! ja maapohja jäi entiselle omistajalle. Tähän tuli lisäksi vielä korvaus muusta käyttöön tarvittavasta maa-alueesta.

Kun maan vuokrasopimus oli saatu rakensi Ilmari Sihvo "Punamulta kapteeni", Likolammin eteläiselle rantatöyräälle punamultavalmistamon joka toimi aina talvisotaan saakka vielä sotien välillä suurella voimalla ja jälleen Sihvon omistuksessa jatkosodan aikana.

Maaliaineita alettiin valmistaa v. 1934 ja Kiviniemen maatalousnäyttelyssä v. 1935 saivat tuotteet ensimmäisen palkinnon.

Työtapa, nykyaikaisesti ajatellen, oli silloin melko alkeellista sillä kaikki työ tehtiin ihmisvoimin vain jauhatuksen pyöritystraktori. Punamulta, raaka-aineenä oli lausuntojen mukaan erittäin hyvää, hiekan ja muun maan osuus erittäin pieni. Värimaan paksuus oli metristä kahteen metriin.

Työvaiheet olivat suunnilleen seuraavat: — Ensinnäkin kuorittiin pintamaa pois, noin puoli metriä hei-

tettiin sivuun ja nyt paljastunut värimaa lapiota ja kottikärryjä käyttäen kuljetettiin ensimmäiseen pesumonttuun, jonne toinen henkilö koko ajan käsipumpulla pumppasi vettä läheisestä Kaasalaisen-kulpast ja kolmas henkilö sekoitti seipäällä koko ajan vettä ja värimaata. Tähän ensimmäiseen saostusmonttuun jäi jo suurin osa hiekasta. Toiseen, alempana olevaan, saostusaltaaseen vesi virtasi omalla painollaan ja tähän altaaseen jäi kevyemmät epäpuhtaudet.

Kolmantena olevaan saostusaltaaseen kerääntyi väriaines ja kun pari päivää seiso liikkumatta laskettiin vesi päältä pois ja näkyviin tuli pohjalle laskeutunut väriaines, raskaampi punainen alle ja keltainen päälle, rajan ollessa aivan jyrkän.

Kun vesi oli laskettu saostusaltaasta pois leikattiin pohjalla oleva väriaines tiilen kokoiseksi kappaleiksi ja nostettiin kuivauspöydille kuivumaan, aivan kuin savitiiletkin kuivataan. Tämän jälkeen keltamulta jauhettiin sellaisenaan saksalaisvalmisteisessa kuulamyllyssä jonka voimakoneena oli piikkiäpyöräinen Fordson-traktori. Punamulta valmistettiin polttamalla. Uuni oli tehty vanhasta lokomobiilin tulipesästä, muunnetulla arinalla lisättyä. Polton jälkeen jauhettiin samoin kuin keltamultakin.

Liike toimi Petäjäjärven Punamulta-nimellä ja valmis tavara oli pakattu puutynnöreihin. Tukuliikkeenä oli Starckjohann Oy Viipurissa joka lienee välittänyt kaikki väriävalmistamon tuotteet.

Monista alkuvaikeuksista huolimatta, joista huomattavimmat ehkä olivat rahan niukkuus ja viinan runsaus, lähti värin valmistus käyntiin ja työläisten määrä oli jo toisella kymmenellä ja tuotteita lähetettiin Viipuriin kaksi kertaa viikossa.

Pahaksi onneksi tehdas paloi eräänä yönä 1936 maan tasalle. Kun mitään vakuutuksia ei ollut vaikutui jälleenrakennus suuresti. "Punamulta kapteeni" kumminkin alkoi uudestaan ja jatkoi vielä jatkosodan aikanakin voitettuaan valtiolta nostetut punamulta-"vuoret" joita valtion herrat omivat itselleen. Likolammin maastossa oli hyvänlaatuista punamultaa melkoiset määrät, joten punamultatehtailu olisi voinut kehittyä ja jatkua vuosikymmeniä ellei sodat olisi sotkeneet piirustuksia.

Ilmari Sihvo löysi jatkosodan aikana Petäjäjärveltä myös sinivärin raaka-ainetta, jota on hyvin rajoitetusti koko Euroopassa. Tämän löydön hän teki unennäön perusteella! Mutta saanee moni nähdä unen ennen kuin uudestaan löytyy!

E. K.

— Kultahääpäiväänsä viettivät 4. 7. 1973 Forssassa Matti Tenkanen ja Anna o.s. Kurikka. He aloittivat yhteisen taipaleensa Sakkolan Karholassa, molemmat olivat samasta kylästä.

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Lapanaisten heinäreissut

Harvassapa lienee nykyisin, että talon viljelykset on yli 30 km päässä talosta. Tällaiset tapaukset olivat niillä Sakkolan pitäjäläisillä kun tilukset sijaitsivat Taipaleenjoen kahtapuolta, Lapanaissa ja Koukuniemessä. Kuulin, että kivi-niemeläisilläkin olisi ollut palstoja, mutta minun muistini aikana ei heillä enää niitä ollut. Kylläkin viiksalahtelaisilla, haitemoisilla ja sipilämäkeläisillä oli siellä niitypalstat. Meillä oli Lapanaisten puolella kaksi erillistä palstaa. Mennessäni ensi kertaa Lapanaisten niitylle, ajattelin mistä täällä tietää mikä on kenenkin palsta? Selvisihän se, kun etsi pyykit ja pani niihin merkit. Siellä kun ei ollut minkäänlaisia raja-aitoja.

Ensinnäkin alkuun olivat heinänteossa olijat olleet taloissa yötä, mutta minun mukana ollessa olimme ladoissa yötä. Tämä tapahtui 1920-luvun alussa. Kun tuli heinänteokoon lähtö nostettiin niittokone kärryyn ja ajaa jyräytettiin yli 30 km. Välillä oli vielä Taipaleenjoki ylitettävä lautalla.

Hauskastihan siellä aika meni. Kun oli saman aikaisesti useampia perheitä heinällä niin yövyttiin samassa ladossa ja kyllä siellä silloin oli puhetta ja porinaa, eikä ikävä ollut. Kahvipannu oli puun nokassa kun saikkavettä tai kahvia keitettiin ja hyvältä maistui.

Joskus iltasilla töitten päätyttyä kuului Koukuniemestä Haikosen Tuomaan haitarin soittoa. Tai Laamasen Matin lauluja, joka niittokoneen päällä luokoa tehden seuraavaksi päiväksi, veteli voimakkaasti laulua.

Vuosi 1923 on jäänyt erikoisesti mieleeni. Rakensimme silloin sarrainta niitylle, koska vanhat ladot olivat käyneet huonoksi. Hirsirun-

ko oli jo metsässä hakattu valmiiksi, josta se kuljetettiin niitylle heiniä ottamaan mennessä. Pärepuut oli viety Myöhäsen myllylle Koselaan. Sahatukit vietiin Riis-kaan Mamejeffin sahalle ja tukit sahautettiin lautatavaraksi. Kotiin tuotiin aina tullessa heiniä.

Kesäkuussa pääsin ripille ja jo seuraavana päivänä lähdimme rakennushommiin. Kun saimme katopäreet tehdyksi ja aloitimme kuljettaa niitä rakennuspaikalle, emme päässeetkään perille saakka, vaan täytyi loppumatka n. 100 m kuljettaa päreet kantamalla, kun niitty oli sateen johdosta tullut pehmeäksi, eikä kantanut hevosta. Kuivina kesinä niitty kantoi hyvin hevosen ja niittokoneen. Heinänteosta muistan, että kun keski- viikkona heinän kaatoi, niin vasta sunnuntaina päästiin ensi kerran haravoimaan, koska välillä satoi joka päivä ja heinät olivat märkiä. Olimme olleet jo viikon niityllä eik ätyö ollut paljon edistynyt sateen vuoksi. Tuli sekin heinä kumminkin aikanaan tehdyksi.

Odelman eli äpäreen teossa keskin käydä yhden kerran. Se oli kyllä huonoa, sillä eihän syyspuolella heinät tahdo enää kuivua.

Talvella heinien haku oli sellaista, että jos oli hyvä jääkeli Suvannolla pääsi päiväselteään käymään kun omasta rannasta pääsi jälle. Useammin täytyi olla yötä jossain talossa ja seuraavana päivänä päästiin vasta takaisin kotiin.

Luettelen yöpymispaikkoja joissa yövyttiin: Lapinlahdessa Karjalaisen Tahvolla, Vilakkalassa Revon Simolla, Kaarnajoella Hannan Juholla, Purpuassa Viskarilla, Volussulassa Kuupolla, Haparaisissa Pajarin Martilla, Riikosella, Kekin Villellä ja Turkkisella. Riis- kassa olin useamman kerran Pek- kasen Heikillä. Pekkasen talo oli oikea heinämiesten majatalo. Vas- kelassa yövyttiin Koskisen Heikilä ja Lapanaississa Hatakalla.

Syntymäpitäjän muistolle

*Sakkola, syntymäkuntani parhain.
Nyt kuljen tietäni hiuksin harmain.*

*Oli kirkkomme komea, ylväs ja suuri.
Muistoissani kuin Jumalan muuri.*

*Alttarisi eessä mä lupasin kerran:
Jeesus, sä oot mun elämäni Herra.*

*On Haparaisten kankaalla Jumalan puisto
Josta on jäänyt murheinen muisto.*

*Siellä nukkuvat isä ja äitikulta,
siellä on siskojen ja veljen multa.*

*Oli sillä koti ja viljapellot,
heinäniityt ja kissankellot.*

*Soutelin Suvannon vettä pitkin
ja suuruuni rannalla hiljaa itkin...*

*Sinne jäi Suvannon tyyntynyt pinta.
Jäi kuohuvat laineet ja vaahtoinen rinta.*

*Voi sinä pienoinen Möngönlampi,
Sun lumpeenkukkasi on ihanampi!*

*Veteesi laitoimme pellavat likoon
ja lähdimme rannalle vastan tekoon.*

*Oli tattaripelto kukassa kaunis
ja kaskessa kasvoi keltainen nauris.*

*Oli ahot meidän aivan omat
jonne laitoimme tarhat ja leikit somat.*

*Nyt kuljen vieläkin elämäntiellä
ja kannan raskasta kaihomieltä.*

M ö n g ö n t y t t ö

Talvesta riippuen jouduttiin käyttämään eri kulkureittejä. Maihin noustiin milloin Patoniemestä, Kekkilästä tai Virkin rannasta. Ajettiin lautankin kautta kun jäät olivat heikot ja paljon lunta.

Lautassa kuljin kerran saman aikaisesti elävän ketun kanssa, jonka Taipaleen miehet olivat saaneet pyydystetyksi Neusaaren kylän laitamilta.

Eräs "tapaus" vielä lopuksi. Lienee ollut vuosi 1919 tai aivan lähi aikoina. Velimies ja naapureita lähti heti uuden joulun jälkeen

heinänhakuun ja tulivat vasta loppiaisaattona kotiin. Siis neljä päivää meni heinähakumatalla. Jäätyään yöksi Pekkaselle Riis-kaan, yön aikana oli tullut kova pyry, että piti olla toinenkin yö samassa paikassa. Seuraavana päivänä pääsivät Lapinlahteen saakka, jossa meni kolmas yö. Vasta seuraavana päivänä pääsivät kotiin saakka tulemaan.

Vuoden 1925 aikoihin myimme nämä niityt pois.

Arvi Kuisma

VÄVYPOIKA

*Sipilänmüeltä Laamasen Matti
usein isän luona kylässä kävi,
Hän lapsilaumaa myös kasvatti
ja minussa tulevan vävypojan näki.*

*Poislähtiessään aina meiltä
minua vävypojaksensa sanoi,
Lahjoilla ain hyvitti mun mieltä
unohtamasta rahaakin myös varoi.*

*Emmehän me vielä tienneet lainkaan
mitä vävypoika olikaan,
Mutt rahan kyllä, kuka sitä saikaan
miten ylpeäksi siitä tulikaan.*

*Kerran sattui Laamaselle erehdys oikein suuri
hän veljeäni vävypojaks sanoi,
Mä ensin tuosta vaikenin kuin muuri
mutt kyyneleet vain harmi silmiin valoi.*

*Kun Toivo mulle rahaa vielä näytti
niin itku sekä huuto tuli kova,
Se tuskalla mun mieleni nyt täytti
ei naamanikaan enää ollut soma.*

*Raha tänne, minähän se vävypoika olen
huusin itkien ja jalkaa polen,
Se minua viell suututti vain lisää
kun toiset nauroi ja hymyilytti isää.*

*Äiti taaskin tuli apuun riidan vuoksi
hän ulos Laamasen luo juoksi,
Nyt pahankerran erehdyit sä Matti
älä mene vielä, seisata tuo hevoskatti.*

*Et vävypoikaasi sä enää tunne lainkaan
kun toiselle nyt annoit rahan,
En muista, millaisen rahan minä sainkaan
näin Matti sai vaan pojat sopimahan.*

*Paljon myöhemmällä kerran Viipurissa
Raatihuoneella kun olin juhlimasa,
Siellä oli myöskin Hilja Laamanen
hän opettaja oli, suuri neiton.*

*Tanssiessa hänelle nyt kerroin
tuon jutun minusta ja hänen isästään,
Hän iloisena nauroi täysin rinnoin
ei ollut kuullut sitä ennestään.*

*Leikillään hän sanoi sitten mulle
no, täsä olen, olenhan yhtä soma,
Mutt valittaen sanon minä Sulle
myöhäistä on, olen jo toisen oma.*

VILHO VISKARI

SAKKOLAN LAPINLAHDEN URHEILU- TOIMINNASTA

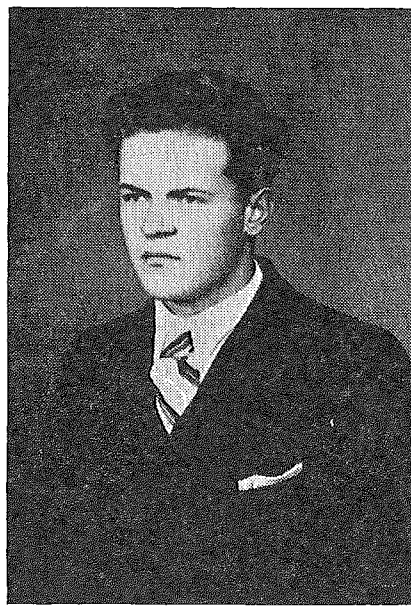
Urheilutoiminta Lapinlahdessa alkoi jo silloin kun nuorisoseura perustettiin 1908. Yleensä nuorisoseura hoiti nuorison vapaat harrastukset, olivatpa ne miltä alalta tahansa. Urheiluksi kai voitaneen laskea jo silloisissa illanistujaisissa suoritettut sormikoukku-, kisanhantä- ja väkikarttukilpailut. Vaikka samat henkilöt olivatkin jatkuvasti kaikessa seuratoiminnassa mukana, kasottiin kuitenkin organisatoorisista syistä urheilun kuuluvan omaan "kastiinsa". Siihen oli vaikuttamassa pitäjään 1913 perustettu voimistelu- ja urheiluseura Sakkolan Jäntevä.

Historiikin vuoksi voin mainita, että niin pitkälle kuin muistan, oli jo 1920 luvulla joka vuosi kesäjuhlat, joiden puitteissa oli sunnuntaina päivällä urheilukilpailut ja illalla iltamissa palkintojen jako. Olin isävainajan kanssa monasti näitä kilpailuja seuraamassa ja punaista limonaadia juomassa. Urheilulajeja en ihan tarkkaan muista, mutta ainakin kuulantöytä, hyppylajit ja 100 m olivat edustettuina. Urheilukenttää ei ollut, mutta muut lajit suoritettiin nuorisoseuran tontilla metsän laidassa ja 100 m juostiin joko metsäpolulla tai maantiellä. Lapinlahden alkuajan urheilijoista vanhempien kertoman mukaan ovat jääneet mieleeni seuraavat nimet: Mikko Lopenen (Tahvolan Mikko) hyvä juoksija, Viljam Kuparinen (Jaakkolan Viljam) hyppääjä ja juoksija, Aleksander ja Edvard Söder 100 m ja kuula, Mikko Kallinen (Manun Mikko) 100 m ja paini. Lisäksi Juho Kekki (Kekin Vilpon Jussi), Albert Ruu-

na ja Heikki Ukkonen, joiden lajeista en tiedä. Nämä urheilun uranuurtajat ovat jo miltei kaikki muuttaneet manan majoille, mutta heidän näyttämänsä alku nostatti innostuksen kipinän nuoremmille sukupolville.

Sakkolan Jäntevän perustamisen jälkeen alettiin pitäjän eri kyliin perustaa myöskin alaosastoja. Lapinlahteen sellainen perustettiin joskus 1920 luvulla. Alkuinnostus on tavallisesti aina valtava kaikissa aatteellisissa yrityksissä, mutta vähitellen samojen henkilöiden johtama projekti väsyä. Niin tässäkin tapauksessa. Vasta 1930 luvulla, kun Jäntevä uusi sääntönsä SVUL:n sääntöjen mukaiseksi, alkoi myöskin urheiluelämä elpyä. Haparaisten kansakoulun opettaja Eemil Merjamo tarmokkaana urheilu- ja järjestömiehenä oli tämän toiminnan vauhdittajana. Koko urheilutoiminnan keskipisteesi tuli silloin Haparainen. Silloin myöskin elvytettiin henkiin aikaisemmin perustettuja alaosastoja, mm. Lapinlahden alaosasto. Meillä kaikki arkistomateriaali tuhoutui sodassa, mutta muistitietojen mukaan 1930 luvulla toimi alaosastomme puheenjohtajana uttara ja monipuolinen järjestömiehenä Albin Kallonen vuoteen 1937. Vuosina 1937—1938 oli puheenjohtajana Reino Söder ja sihteerinä koko ajan Albert Naskali (Kaaprematin Ape). Edellisten lisäksi toimi johtokunnan jäsenenä Soini Karjalainen, Kaarlo Kallonen, Väinö Kuparinen ja Viljo Naskali. Jäsenistöön kuului kotikyläläisten lisäksi Raudun Vehmaisista ja Röykkylästä muutamia urheilijoita.

Urheilumuotoina oli kesällä yleisurheilu ja talvella murtomaahiihto sekä joskus Suvannon jäällä tasamaahiihto. Kylien väliset ottelut olivat silloin suuressa suosiossa. Lapinlahti, Riiska ja Petäjäjärvi ottivat monena kesänä yh-

Aikansa lahjakkain sakkolalainen urheilijapoika Erkki Roininen menehtyi sodassa.

teen yleisurheilussa nk. kolmen kylän otteluna. Sen lisäksi Raudun Vehmainen ja Lapinlahti ottivat toisistaan mittaa erillisinä kyläkilpailuina yleisurheilussa. Juuri ennen sotaa oli nuorisoseuran kuudessa urheiluinnotus valtava. Talkoilla raivattiin nuorisoseuran tontille urheilukenttä juoksuratoinen. Massojen liikkeelle panijana oli kylän mäkien väliset ottelut. Näitä mäkipuntia oli 5, nimittäin: Leppäsenmäki, Kuparisenmäki, Naskalinmäki, Hennunmäki ja Loposenmäki. Jos jollakin "mäellä" oli nk. urheilukyky, niin toinen mäkipunkta taas korvasi tämän puutteen joukkueensa tasaisuudella. Näihin mäkien välisiin otteluihin otti osaa melkein koko kylä koulupojista keski-ikäisiin miehiin. Lapinlahden alaosasto otti myöskin osaa Jäntevän mestaruuskilpailuihin sekä alaosastojen välisiin kilpailuihin. Parhaiten näissä menestyivät Albert Naskali, Arvi Söder ja Kaarlo Kallonen, palaten kotiin usein jopa sarjansa voittajina. Tulkoon tässä yhteydessä mainituksi, että puuhakas urheilu- ja järjestömiehenä, silloinen Koveraojan mylläri, Albin Viskari

lahjoitti kiertopalkinnon osastojen väliseen viestinjuoksuun. Tämän nk. "Myllärin maljan" voitti Lapinlahti 2 kertaa peräkkäin. Kolmannella kerralla olisikin jo malja ollut meidän, mutta Kasarmilaan perustettu vahva alaosasto katkaisi voittojemme sarjan.

Lapinlahden yleisurheilijoista voidaan nimetä seuraavia harrastajia: Viljo Karjalainen: juoksut 800 m — 3000 m, Soini Karjalainen: hyppy ja 400 m, Kaarlo Kallonen: juoksut 100 m — 1500 m ja keihäs, Matti T. Kallonen: heitot, hyppy ja 100 m, Arvi Söder: juoksut 60 m — 400 m, hyppy ja heitot, Reino Söder: hyppy, 100 m ja kiekko, Lauri Kuparinen, korkeushyppy, Albin Kallonen: heitot, Albert Naskali, juoksut 60 m — 100 m ja hyppy, Martti Loponen: juoksut 400 m — 1500 m.

Jäntevän Lapinlahden alaosaston hiihdon harrastajista voidaan nimetä seuraavia osanottajia: Viljo ja Soini Karjalainen, Vilho ja Kaarlo Kallonen, Arvi ja Reino Söder, Toivo Kuparinen, Arvo Kuparinen, Toivo Naskali ja Vehmaisten Tauno Kirves, joka sotien jälkeen kohosi maailman parhaimmiston eturiviin.

Ampumaurheilua harrastettiin myöskin voimakkaasti, mutta se tapahtui Sk-järjestön puitteissa, sen aseilla ja patruunoilla. Samoin raviurheilua harrastettiin pitäjän yhteisissä ravikilpailuissa, talvella Suvannon jäällä ja kesällä Kiviniemen raviradalla.

Kaikki edellä oleva perustuu aivan muistitietojen varaan, koska arkistomateriaali tuhoutui sodan melskeissä, mutta suunnilleen tällaista Lapinlahden urheiluelämä ja urheilutoiminta oli juuri ennen talvisotaa.

Reino Söder

■ **TURVALLISUUTESI VUOKSI:** Ensin pysähdy, katso, kuuntele ja ylitä vasta sitten ajorata.

Muistoja Ojaniemestä:

SUUTARIN HEIKKI

Sakkolan Ojaniemessä oli useita monen alan työntekijöitä, niinsanottuja käteviä miehiä. Yksi heistä oli Suutarin Heikki. Tätä kyläkunnanosaa, jossa Heikki asui, sanottiin Lahdenpuoleksi, täällä Lahdenpuolella ei muita Heikki nimisiä ollutkaan, niin sanottiin vaan Heikki, kaikki naapureissa asuvat tiesivät kestä oli kysymys, kun Heikkiä mainittiin. Heikki asui ensin Luostarisen talon maalivaokratontilla. Mutta veljensä Mikko Suutarin kuoltua, hän peri Lahdenpuolen Lampun tilasta noin (3) ha suuruisen maapalstan, johon muutti rakennuksensa.

Heikki oli sukunimensä mukaan kyvykäs suutari, jota työtä, hän nuorempana tekikin huomattavasti. Mutta vieläkin tunnetumpi hän oli rakennusmiehenä ja puuastioiden tekijänä. Heikki teki talojen emännille ym, voikirnut, voipesulahantkat, voiaskit, pyykkisoivot ja saavit. Isännille ym. tarvitsijoille, viikatteen varret ja haravat. Heikin tekemät käsiharavat erikoisesti jäivät mieleeni, ne olivat harvinaisen siron näköisiä, keveitä, kestäviä pihlajapiikkeineen ja haapavarsineen, niin mukavia käyttää työssä, että jos vaan Heikin tekemiä haravia oli talossa riittämiin, niin ei kukaan talon väestä haravointityöhön ottanut käteensä toisten tekemiä haravia. Kaikki puusta tehty työ minkä Heikki teki, oli erittäin viimeistelyä ja siroa, hän ei huonoa työtä laskenut käsistään pois ollenkaan.

Heikki oli myöskin kyvykäs ja tunnettu teurastaja kyläkunnassa ja naapurikylässäänkin. Hän tykkäsi erikoisesti sikojen teurastuksesta, jos oli talossa (200) lihakilon sika teurastettavana, niin sitten Heikki

oli vasta oikeassa elementissään. Hän oli niin tarkka ampuja, että isokin sika kaatui aina ensi laukauksella ja veitset olivat niin terävät, että karva lähti sijasta ihan löyhynään ja tarkkaan, sekä muudenkin teurastustyö tuli asiallisesti ja siististi tehtyä.

Heikillä oli monen alan töidensä ohella harrastuksia, yksi hänen harrastuksiaan oli metsästys, hän tunsikin Metson laulun ja pudotti monta Metsoa oksalta. Toisen hänen harrastuksistaan oli musiikki, Heikki oli hyvä laulaja ja vilunsoittaja. Vielä vanhempainakin kun hän otti viulun käteensä, niin siitä löytyivät heti kauniit kansansävelet.

Vielä erikoismaininnat ansaitsevat Heikin tekemät vainajien arkut, nekin Heikki teki kuivista laudoista kohta mittojen mukaan jos tarvittiin, maalaten siististi ja kävi laulamassa vainajien arkkuunasettajaisvirret.

Heikki oli jonkinverran venäjänkielen taitoinen, hän oli aikanaan Ollikaisen miesten kanssa ollut paljon Pietarissa kauppatyöillä ja oppinut jonkinverran venäjää. Silloin talvisodan alussa kun jouduimme lähtemään Sakkolasta, niin Heikki yksinäisenä miehenä ja venäjänkielen taitoonsa luottaen, jäi sinne kotiinsa. Tämä tapaus lienee ollut Sakkolassa ainoa laatuaan. Talvisodan loputtua laittoivat Heikin suomalaisten sotavankien mukana Suomeen, hän kävi Vesilahdella minun luonani ja kertoili vankina olostaan.

Loppulauseena vois sanoa, että siellä olis ollut vaikea toimeentulla ilman Heikkiä. Sen tahdon tässä todistaa mä ilman leikkiä.

J. O.

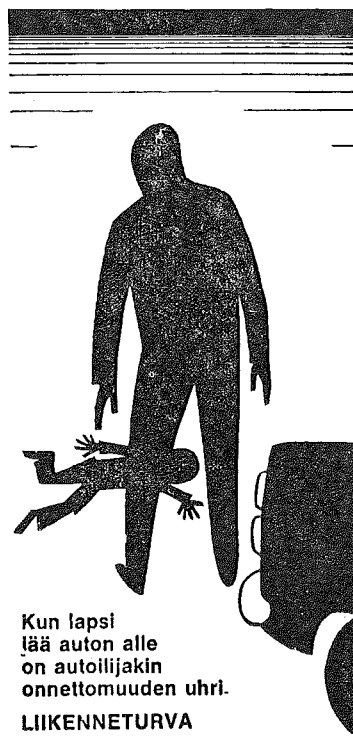
SOK
OSUUSKAUPAT
SOKOS

TAMPEREEN
SEUDUN
SUUROSUUSKAUPPA

Tuotanto

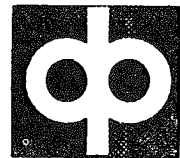
Tapahtui Oriveden asemalla

Menin tavalliseen tapaan viemään veikkauksia aseman rautatiekioskiin. Laitoin polkupyörän pienen lankakaiteen viereen ja lähdin kävelemään kioskille, mutta pyörä kaatua rojahti. Puhelinkioskin luona oli kolme poikaa, sönkivät mopoaan. Säkähtivät. Sanoivat: — Mikä se oli? — Yksi pojista vastasi: — tuo PULIUKON pyörä tuossa kaatui.

Kun lapsi
lää auton alle
on autoilijakin
onnettomuuden uhri.
LIKKENNETURVA

Ella Heivainen
Jokipohjantie 45 B 6
33800 . TRE 80

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1973 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 8 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

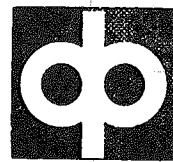
Toimituksen ja konttorin osoi-
te Narva Vakkala. Puhelin
931 / 77 843.

Postisiirtotili 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Matti
Riikonen, Uno Pulakka, Ee-
ro Koppanen ja Teuvo Vis-
kari.

Tampereen Seudun
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

Nyt sähkölämmitysasennukset sopivasti

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 76 886 (verstaaseen),
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä urakalla
ja laskuun.